

Nr 848

Av herr **Svanberg m. fl.**, om överförande i statlig ägo av skogs-
mark.

(Lika lydande med motion nr 726 i Första kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

<i>Ingvar Svanberg (s)</i>	<i>Birger Nilsson (s)</i> i östersund	<i>Sven Ekström (s)</i>
<i>Anders Haglund (s)</i>	<i>V. Wikner (s)</i>	<i>Sven Persson (s)</i> i Skänninge
<i>B. Sundelin (s)</i>	<i>Arvid Eskel (s)</i>	<i>Elvira Holmberg (s)</i>

Nr 849

Av herr **Stridsman**, om riktlinjer för ett regionalt utvecklingsstöd
i Norrbotten.

I februari 1967 uppdrog Kungl. Maj:t åt länsstyrelserna att försöksvis genomföra en planering med lokaliseringspolitisk inriktning. Planeringen har fått benämningen Länsplanering 1967.

För Norrbottens del har utredningen Länsplanering 67 presenterats under arbetsnamnet BD 80. Inledningsvis talas i BD 80 om kontrasternas Norrbotten. Tre siffror ger kärnan av problematiken med de slösande rika naturresurserna. Länets folkmängd är bara 3,5 procent av landets, dess export hela 12 procent (1965) av den totala, men ändå har länet 10—25 procent av arbetslösheten i riket.

Utformningen av det statliga lokaliseringsstödet föranledde länsstyrelsen/planeringsrådet att tidigt ta ställning till frågan om en differentiering av lokaliseringsstödet inom länet. I praktiken har detta inneburit att lokaliseringsbidraget beroende på lokaliseringsortens läge i länet har differentierats enligt skalan 35, 40 och 50 procent. Den högsta bidragsprocenten, som avsett inlandet, har inte haft avsedd lokaliseringsriktande effekt. Fördelat på kommunblock har de största effekterna uppnåtts i kommunblock, som geografiskt hör hemma i den ur länets synpunkt redan relativt högt industrialiserade kustzonen.

I de block som av skilda anledningar drabbats hårdast av rationaliseringar i de areella näringarna har positiva effekter av lokaliseringsstödet praktiskt taget uteblivit. I Överkalix och Arjeplog har inte några effekter alls erhållits, i Jokkmokk och Pajala stannar sysselsättningstillskotten vid 3 respektive 10 nyanställda. Trots differentieringen av lokaliseringsstödet har gapet ytterligare vidgats mellan ur länets synpunkt högt och lågt industrialiserade regioner.

Det finns inte heller någon anledning att tro på en annan tendens när det gäller de kommande effekterna under den tid som återstår av den femåriga försöksperioden. Med nuvarande utformning kan lokaliseringsstödet inte nämnvärt bidra till att realisera den lokaliseringspolitiska målsättningen. Andra och verksammare medel måste tillgripas. Enligt länsstyrelsens/planeringsrådets uppfattning måste i Norrbottens län den medvetna typ av lokaliseringspolitik bedrivas, som tidigare kommit till uttryck i länet som ett resultat av investeringsfondernas frisläppande i speciella fall. Genom frisläppandet av investeringsfonderna har företag inom verkstadsindustrin — Asea, Bulten, Scania-Vabis och Siewerts kabelverk — förlagt delar av sin produktion till länet.

Den uteblivna differentieringen av lokaliseringsstödet har medfört en negativ utveckling för Norrbotten.

Fram t. o. m. den 30 juni 1968 har 54 företag beviljats lokaliseringsstöd för investeringar i Norrbottens län. I endast ett fall har företaget icke norrbottniskt ursprung. Företaget är ett odlingsföretag. Lokaliseringsstödet har således inte i något fall kunnat stimulera till en etablering av industriella enheter med mellan- och sydsvenskt ursprung. De effekter i detta avseende som förväntats i samband med lokaliseringsstödet tillämpning har således ej kunnat infrias i Norrbottens län.

Det allvarliga läget understrykes ytterligare av den tabell i statsverkspropositionen bil. 13, som inrikesdepartementet sammanställt, i vilken redovisas behovet av sysselsättningsökande åtgärder för skilda län. Beräknat behov av sysselsättningsökning i basnäringar för att uppnå målsättningen i Länsplanering 1967 visar att 16 700 nya arbetstillfällen behövs i Norrbottens län.

Enligt länsstyrelsens/planeringsrådets bestämda uppfattning representerar de ovan redovisade siffrorna målsättningens minimisiffror som kan tolereras 1980 om de befintliga produktiva resurserna skall kunna tillvaratas, något som enligt länsstyrelsens uppfattning har betydelse för hela det svenska folkhushållet. Länsutredningen BD 80 har i sin dokumentation bekräftat den negativa befolknings- och näringslivsutvecklingen. Befolkningmässigt pekar BD 80-prognosen på katastrofsituationer för flera av länets kommunblock. Det hittills beslutade och utgående lokaliseringsstödet för den femåriga försöksperioden har visat sig vara otillräckligt för Norrbottens del.

Enligt inrikesdepartementets sammanställning i årets statsverksproposition är det beräknade totala behovet av sysselsättningsökning i basnäringar för samtliga a- och b-kommunblock i stödområdets åtta län 30 820 arbetstillfällen. Av detta fördelas enbart på Norrbottens del ett behov av 16 700 nya arbetstillfällen. Procentuellt svarar Norrbottens län således för nästan 55 procent av hela stödområdets behov. Problemen i Norrbotten är speciella och egenartade, vilket även bevisas av utredningen BD 80.

I statsverkspropositionens översikt under rubriken »Regional utveckling» redovisas olika samhälleliga aktiviteter för att främja näringslivets lokalisering. Det utgående lokaliseringsstödet omfattar lån och bidrag till etable-

ring eller utvidgning av industriell verksamhet. Vid sidan härav utgår särskilt lånestöd till hantverk och småindustri. Särskilt stöd till hemarbete i glesbygderna har beslutats av 1968 års riksdag.

Länsvis har Länsplanering 1967 genomförts. Ett omfattande och mångsidigt prognosmaterial har lagts fram i syfte att bilda underlag för överväganden i både regionala och branschmässiga frågor. En ny revision av det i planeringen ingående prognosarbetet avses äga rum under åren 1969—1970. En helt ny omgång av arbetet beräknas bli genomförd under åren 1972—1973. En lokaliseringsberedning har knutits till inrikesdepartementet, vari ingår representanter för ämbetsverk, fackliga sammanslutningar samt organisationer inom handel och industri. För att förverkliga länsstyrelsens/planeringsrådets målsättningsprogram är här ovan uppräknade stödformer, tillsatta arbetsgrupper eller tilltänkta planerings/beredningsarbeten icke tillräckliga för Norrbottens del. Den negativa befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i Norrbotten kräver att jämsides med nu utgående lokaliseringsstöd skyndsamt prövas former för ett »allsidigt» regionalt utvecklingsstöd. Med utgångspunkt från ett »allsidigt» regionstöd skulle det vara värdefullt med en försöksmässig verksamhet. Genom att utse Norrbotten till försökslän kunde erfarenheter hämtas för en kommande lokaliserings- och regionpolitik. Erfarenheterna av investeringsfondernas frisläppande har varit positiva för den industriella utvecklingen i Norrbotten.

Inom ramen för ett s. k. allsidigt regionalt utvecklingsstöd kunde systemet och metoderna av nuvarande regler för investeringsfonder utformas till att bli helt inriktade på att stödja industriföretag och annan företagsamhet från landets expanderande delar att flytta till vissa prioriterade regioner. Trots det goda resultatet i Norrbotten av investeringsfondernas frisläppande har investeringsandelen endast omfattat ca 10—15 procent av den totala investeringsramen.

I den försöksverksamhet, som jag förordar för Norrbottens vidkommande, skulle vid sidan av investeringsfonderna prövas även andra tänkbara åtgärder som kan skapa förutsättningar för ett livskraftigt näringsliv. Som exempel härpå kan nämnas särskilt gynnsamma avskrivningsregler för lokaliseringsföretag, lokaliseringsstöd även åt servicenäringar, särskilda åtgärder för utbildning av företagare och rådgivning till företag, skapande av särskilda organ för produktionsbeställningar och avsättning. Vidare bör givetvis samhällsplaneringen inriktas på att främja utvecklingen av en samhällsplanerig service i fråga om t. ex. kommunikationer, post- och teleservice i så nära anslutning som möjligt till lokaliseringspolitikens behov.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhänga om förslag till nästa års riksdag om riktlinjer för försöksverksamhet i Norrbottens län med ett allsidigt regionalt utvecklingsstöd i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 27 januari 1969

Torsten Stridsman (cp)